

OBSAH

História knižnice

Mgr. Lívia Gabrišová

Úsek knižnično-informačných služieb

Oddelenie beletrie a náučnej literatúry

Oddelenie literatúry pre deti a mládež

Alžbeta Galatová - Františka Takáčsová

Čítáreň a študovňa

Andrea Pethőová

Úsek koordinácie a metodiky

Spomienky na metodickú pôsobnosť v knižnici

Ľudmila Horváthová

Metodická činnosť knižnice v súčasnosti

Ivana Gáľusová

Úsek knižnično-informačných fondov

Oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany fondov

Oddelenie bibliografie a informácií

Činnosť bibliografického pracoviska v Galantskej knižnici

Mgr. Katarína Petrová

Bibliografická činnosť knižnice v rokoch 1969 - 1988

PhDr. Anna Jonášová

Oddelenie bibliografie a informatiky dnes

Judita Kontárová

Úsek ekonomicko-technickej činnosti

Alžbeta Ivánová

Zoznam pracovníkov knižnice

50 rokov

Galantskej knižnice

1951 - 2001

Galanta 2001

„Verejná knižnica, miestna brána k poznatkom, je základnou podmienkou pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivca a spoločenských skupín.

Verejná knižnica je miestne stredisko informácií, ktoré pohotovo sprístupňuje všetky druhy poznatkov a informácií svojim používateľom. Služby verejnej knižnice sa zakladajú na princípe rovnosti prístupu pre všetkých, bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie, náboženstvo, národnosť, jazyk, alebo spoločenské postavenie. Špecifické služby a materiály musia byť poskytované tým používateľom, ktorí nemôžu z akéhokoľvek dôvodu využívať bežné služby a materiály, napríklad jazykovým menšinám, ľuďom s fyzickými, alebo mentálnymi poruchami, hospitalizovaným, alebo uväzneným.

Zbierky a služby by nemali podliehať žiadnej forme ideologickej, politickej, alebo náboženskej cenzúry, ani komerčnému nátlaku.“

Manifest UNESCO

HISTÓRIA KNIŽNICE

Koncom roku 2001 uplynulo 50 rokov od založenia knižnice v Galante. Význam tejto kultúrnej inštitúcie pre miestne obyvateľstvo spočíva najmä v tom, že od svojho vzniku až po súčasnosť bola a je jedinou verejnou knižnicou na zemi mesta Galanta. Od doby svojho vzniku prekonala knižnica niekoľko vývinových etáp, existovala pod rôznymi názvami: Okresná ľudová knižnica do roku 1967, potom Okresná knižnica do roku 1996, Dudvážska knižnica do roku 1999, Galantská knižnica od roku 2000 až po súčasnosť. Vždy však mala predovšetkým dve základné funkcie: bola mestskou knižnicou pre obyvateľov mesta a zároveň i okresnou knižnicou, resp. dnes regionálnou knižnicou v rámci okresu Galanta. Ako okresná knižnica plnila a plní predovšetkým úlohu metodického centra knižníc v okrese, regionálnej bibliografickej činnosti a štatisticko - analytickej činnosti v oblasti knižníc okresu. Od svojich počiatkov po dnešok prešla knižnica rôznymi fázami, ktoré pre lepšiu prehľad a názornosť môžeme rozdeliť podľa desaťročí, ktoré prekonala:

Päťdesiate roky:

Vznik knižnice sa datuje od roku 1951, kedy Povereníctvo informácií a osvetu vydalo obežník pre krajské národné výbory o zriadení okresných ľudových knižníc. V obežníku sa konkrétne stanovilo, ako treba postupovať pri zakladaní týchto knižníc.

Podľa zachovalých dokumentov Okresný národný výbor ku koncu roku 1951 evidoval okresnú ľudovú knižnicu, preto toto obdobie považujeme za vznik Okresnej knižnice v Galante.

Začiatky knižnice boli veľmi prosté. Bola umiestnená na bývalej Ulici Československej armády v kultúrnom dome (Galant'ania sa pamätajú, že pred artézskou studňou). Priestory knižnice slúžili na viac účelov, napríklad sa v nich uskutočňovali i odvody brancov, počas

ktorých bola i niekoľko mesiacov zatvorená. Zo 7. mája 1952 sa zachoval dokument - zápisnica zo zasadnutia rady ONV v Galante, v ktorej sa o.i. uvádza, že Okresná ľudová knižnica bude plniť úlohy miestnej, ale aj okresnej knižnice, najmä pri doplňovaní knižnými súbormi. Prírastkové zoznamy sa začali písať v roku 1953. V roku 1954 bola do okresnej knižnice prijatá prvá knihovníčka a zároveň riaditeľka, pani Alžbeta Gallová. V tomto roku mala knižnica **85 čitateľov a 1080 výpožičiek**. Z roku 1955 sa zachoval dokument - „Zpráva o vykonaní previerky práce odboru kultúry o vykonaní previerky práce odboru kultúry rady ONV, Domu osvetu a Okresnej ľudovej knižnice v Galante“. Previerku vykonali krajskí inšpektori pre kultúru a pre knižnice, ktorí vo svojej správe pre Radu ONV konštatujú, že umiestnenie knižnice je neuspokojivé vzhľadom na neexistenciu verejnej čítárne, neuspokojivý je i počet čitateľov a výpožičiek, ktorý dosiahol úroveň väčšej dedinskej knižnice a knižný fond 2633 zväzkov tvoril len 50% aký by bol v ideálnom stave. Odporúčajú urýchlene odstrániť uvedené nedostatky, vrátane nedostatkov vo vedení katalógov a ostatnej evidencie a štatistiky. Pri doplňovaní sa má knižnica orientovať najmä na deti a mládež a na odbornú poľnohospodársku literatúru. O tri roky neskôr, **v roku 1957 mala knižnica 536 čitateľov a 7918 výpožičiek** a v prírastkovom zozname bolo zaevidovaných **5075 kníh**. Ďalšie smerovanie knižnice, rovnako ako ostatných knižníc na Slovensku určil zákon z 9. júla 1959 č. 53 o jednotnej sústave knižníc, podľa ktorého sú knižnice zaradené do sietí a najrozšírenejšou sieťou sú ľudové knižnice, ktoré majú osvetový charakter a sú podriadené odborom kultúry okresných národných výborov. Na základe tohto zákona sa Okresná ľudová knižnica v Galante stala ústredím metodickej, bibliografickej a informačnej činnosti v okrese Galanta.

S týmto medzníkom súvisí i ďalší - územná reorganizácia okresov v roku 1960, podľa ktorej sa k okresu Galanta pričlenili okres Šal'a, Sered' a časť okresu Senec. Keďže knižnica mala v tom čase len

troch pracovníkov, svojich funkcií, vyplývajúcich zo spomínaného zákona sa mohla zhostiť len ťažko.

Šesťdesiate roky:

V roku 1960 bol za riaditeľa vymenovaný Milan Šimo, dovtedajší inšpektor odboru školstva a kultúry ONV v Galante. Od tohto roku sa datuje aj metodická činnosť v knižniciach celého okresu. **V roku 1961 mala knižnica 723 čitateľov, dosiahla 17 239 výpožičiek a knižničný fond činil 8088 knižničných jednotiek.** V roku 1962 nastúpila do knižnice jedna z prvých pracovníčok s knihovníckou kvalifikáciou, Ľudmila Ležovičová (neskôr Horváthová), absolventka nadstavbového štúdia - odbor knihovníctvo na Strednej knihovníckej škole v Bratislave. Nastúpila ako metodička. Od roku 1962 sa v knižnici začali budovať katalógy. Boli to autorské katalógy čitateľský a služobný. Ďalšou pracovníčkou s knihovníckou kvalifikáciou bola absolventka knihovníctva na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského Irena Orbanová, ktorá nastúpila ako metodička, takže metodický obvod i práce mohli byť rozdelené na dve časti, čo bolo dôležité vzhľadom na odbornú úroveň knižničnej práce v okresnej knižnici ale aj v rámci celého okresu. Hlavným problémom knižnice boli najmä nedostatočné priestory. Knižnica v tom čase mala len jednu miestnosť s rozmermi 13 x 5 m² v budove okresného domu osvety. Patrila medzi najhoršie umiestnené ale i najslabšie personálne vybavené knižnice na Slovensku. Nemala oddelenia literatúry pre mládež a v tom čase v okresných knižniciach bežné oddelenie politickej literatúry. Preto, keď v roku 1966 prijala rada ONV v Galante Plán rozvoja knižníc osvetového charakteru na roky 1966 - 1970, mimoriadna pozornosť sa v ňom venovala práve rozvoju Okresnej knižnice v Galante.

Rok 1966 je dôležité spomenúť preto, že v tomto roku sa okresná knižnica stala personálnym úradom všetkých knihovníkov obecných knižníc. Bolo to tak až do roku 1984, keď sa časť

oddelimitovala pod obce, ďalšia časť sa oddelimitovala v roku 1986 a posledné knižnice so svojimi pracovníkmi prešli pod správu príslušných obcí v roku 1990. Metodická starostlivosť zo strany okresnej knižnice zostala nezmenená. V roku 1966 knižnica získala priestory pre oddelenie pre mládež a v roku 1969 ďalšiu miestnosť, kde bolo umiestnené metodické oddelenie, dopĺňovanie fondov i vedenie knižnice. V tomto roku pracovalo v knižnici už deväť pracovníkov a hlavné knižničné ukazovatele boli takéto: **899 čitateľov, 25.221 výpožičiek a 17.268 knižničných jednotiek.**

Sedemdesiate roky:

Priestorové podmienky knižnice sa zlepšili v roku 1970, keď sa presťahovala do neogotického kaštieľa. Dostala šesť miestností a v roku 1972 ešte jednu. Knižnica mala tieto oddelenia: výpožičné oddelenie pre dospelých, výpožičné oddelenie pre mládež, oddelenie metodiky a bibliografie, oddelenie dopĺňovania a spracovania fondov, oddelenie politickej literatúry, vedenie knižnice a ekonomický úsek.

K významnej zmene v živote knižnice došlo v roku 1973, keď bola ukončená výstavba administratívnej budovy okresnej odborovej rady. V tejto budove - na prízemí, boli Okresnej ľudovej knižnici v Galante odovzdané do užívania priestory o rozmeroch 380 m². Stalo sa tak v auguste 1973, pri príležitosti 29. výročia Slovenského národného povstania. Po presťahovaní do nových priestorov sa činnosť knižnice rozrástla kvantitatívne i kvalitatívne. V týchto rokoch patrila knižnica medzi najlepšie knižnice na Slovensku nielen čo do priestorov, ale aj z hľadiska kvality práce. Nové priestory boli ideálne pre kultúrno-výchovné podujatia s čitateľmi. V knižničnej kronike nachádzame záznamy z návštev spisovateľov, napr. Elena Čepčeková, Július Lenko, Hana Zelinová, Miloš Krno, Helena Križanová - Brindzová, Eleonóra Gašparová, Krista Bendová, novinárov, hercov a iných osobností vtedajšieho spoločensko-politického života.

V 25. ročníku súťaže knižníc Budujeme vzornú ľudovú knižnicu dostala knižnica dňa 12.6.1975 Čestné uznanie Ministerstva kultúry SSR. V tej istej súťaži dostala knižnica 11.7.1977 titul Vzorná ľudová knižnica. **V roku 1976 mala knižnica 3085 čitateľov, 122 714 výpožičiek a 30 344 knižničných jednotiek.**

Osemdesiate roky:

V roku 1980 bola menovaná do funkcie riaditeľky Irena Orbanová, ktorá sa opätovne vrátila do knižnice z odboru kultúry ONV, kde pracovala ako inšpektorka. V tomto období knižnica pokračovala vo svojom priaznivom období, ktoré sa začalo v 70. rokoch. Pracuje v nej 15 ľudí v týchto pracoviskách knižnice: výpožičné oddelenie, oddelenie politickej literatúry, oddelenie dopĺňovania a spracovania fondov, metodické oddelenie, bibliografia a masovopolitická práca, vedenie knižnice a ekonomický úsek.

V roku 1981 získala knižnica ďalšie dve miestnosti. V budove, v ktorej sídlila, sa totiž zrušila spoločná telefónna ústredňa a uvoľnené priestory pripadli knižnici. Prestaňovalo sa sem oddelenie dopĺňovania a spracovania fondu. Ukazovatele tohto roku: **3661 zapísaných čitateľov, 124.410 výpožičiek, stav knižného fondu 50.259 jednotiek.**

V týchto rokoch čitateľov knižnice navštívili osobnosti ako spisovateľ Ján Navrátil, Peter Andruška, Tomáš Janovic, Zalabai Zsigmond, Jozef Puškáš a redaktori detských a spoločenských časopisov. **Rok 1989: počet čitateľov 4658, počet výpožičiek 134.592, počet knižných jednotiek 85.727 zväzkov.**

V tomto roku rozšírila knižnica svoje služby o požičiavanie videokaziet. Išlo o platenú službu, pre ktorú však bolo neskôr potrebné podľa usmernení z nadriadených orgánov vybaviť živnostenský list.

Koncom osemdesiatych rokov sa začalo ukazovať, že priestory, ktoré má knižnica k dispozícii, už nevyhovujú požiadavkám, aké má spĺňať

moderná knižnica. Riaditeľka knižnice preto zabezpečila podklady pre vypracovanie architektonickej štúdie na prístavbu knižnice a dala vypracovať potrebnú projektovú dokumentáciu. Žiaľ, zmena spoločenských pomerov a s tým súvisiacich rôznych zmenených okolností spôsobila, že sa myšlienka prístavby knižnice už nestihla uskutočniť.

Deväťdesiate roky:

Búrlivé spoločenské zmeny v novembri 1989 sa prejavili i v knižnici. V januári 1990 sa riaditeľka vzdala funkcie a na jej miesto bola menovaná Katarína Petrová, vedúca oddelenia dopĺňovania a spracovania fondov. Kolektív knižnice tvoril 20 osôb. Pracoviská knižnice sú jednak v pôvodnej budove, a oddelenie pre deti a mládež a videopožičovňa (s úžitkovou plochou 100 m²) sú umiestnené v budove Okresného osvetového strediska na Bratislavskej ulici.

Slovenská národná rada vydáva zákon č. 518 /1990 o prechode zakladateľskej funkcie národných výborov na obce, ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy. V zmysle tohto zákona bola k 1. januáru 1991 uskutočnená delimitácia Okresnej knižnice pod správu Ministerstva kultúry SR. Mestské knižnice v Šali a v Seredi, ktoré dovtedy patrili pod Okresnú knižnicu, boli aj s pracovníkmi oddelimitované pod správu príslušných miest.

Minister kultúry Slovenskej republiky Ladislav Snopko dňa 15. marca 1991 vydáva rozhodnutie o zriaďovacej listine Okresnej knižnice v Galante, v ktorej ju definuje ako koordinačné, bibliografické a vzdelávacie centrum knižníc a povoľuje jej aj podnikateľskú činnosť za predpokladu plnenia úloh svojej hlavnej činnosti. V ten istý deň Ministerstvo kultúry vydáva i štatút Okresnej knižnice v Galante, ktorý podrobne definuje jej poslanie, predmet a princípy činnosti ako príspevkovej organizácie. V roku 1992 pracovalo v knižnici 16 pracovníkov a organizačná štruktúra uvedená

v novom organizačnom poriadku zostala až na malé zmeny zachovaná do konca roku 2001.

Jej základ tvorili 4 oddelenia:

1. Oddelenie knižnično-informačných fondov
  - Úsek dopĺňovania, spracovania a ochrany fondov
  - Úsek bibliografie a informácií
2. Oddelenie knižnično-informačných služieb
  - Úsek beletrie a náučnej literatúry pre dospelých
  - Čítareň a študovňa pre dospelých
  - Videopožičovňa
  - Úsek literatúry pre deti a mládež
3. Oddelenie koordinácie a metodiky
4. Ekonomicko-technické oddelenie

Hlavné ukazovatele z roku 1992: **Počet zapísaných čitateľov 2913, počet výpožičiek 83.212, knižný fond 85.092 zväzkov.** Vo februári v roku 1993 riaditeľka knižnice Mgr. Katarína Petrová odstúpila. V máji tohto roku minister Dušan Slobodník vymenoval za riaditeľku knižnice Mgr. Líviu Gabrišovou. Deficit v nákupe literatúry z uplynulého roku spôsobený nedostatkom finančných prostriedkov začala knižnica riešiť nákupom kníh priamo od vydavateľov s výhodným rabatom a príležitostným ambulantným predajom. Už koncom tohto roku sa prejavil priaznivý efekt tohto rozhodnutia - prírastok knižného fondu bol 2832 zväzkov, kým v predošlom roku 1992 len 1910 zväzkov.

V roku 1994 sa vedenie knižnice rozhodlo prehodnotiť význam ďalšieho prevádzkovania videopožičovne, vzhľadom na jej neefektívnosť. Zastavil sa nákup a požičiavanie videokaziet okrem tých, ktoré vhodnou formou dopĺňajú knižničný fond - sfilmované romány, náučné videokazety, rozprávky. Živnostenský list bol vrátený na príslušnom úrade.

V roku 1995 sa začalo s automatizáciou knižničných agend. Bol vypracovaný projekt automatizácie a zakúpený knižničný program Smartlib.

K 1. júlu 1996 sa rozhodnutím ministra kultúry Ivana Hudeca Okresná knižnica v Galante, spolu s Okresným vlastivedným múzeom v Galante a Okresným kultúrnym strediskom stala súčasťou Dudvážskeho kultúrneho centra, riadeného štátnou intendantkou. Za štátnu intendantku bola ministrom kultúry menovaná Paed. Dr. Anna Piláriková. Knižnica stratila svoju právnu subjektivitu a dostala názov Dudvážska knižnica. Následne bolo Dudvážske kultúrne centrum oddelimitované pod Krajský úrad v Trnave. V tomto roku dochádza na Slovensku i k územno-správnej reorganizácii, na základe ktorej vznikajú nové okresy Šaľa a Senec. Metodická starostlivosť o príslušné obecné knižnice a regionálna bibliografická činnosť prechádza pod Krajskú knižnicu v Nitre a Malokarpatskú knižnicu v Pezinku. V rámci nového okresu Galanta zostáva pod metodickou pôsobnosťou Dudvážskej knižnice 34 obecných knižníc.

Knižnica v Galante v roku 1997 ako jedna z prvých verejných knižníc na Slovensku ponúkla svojim čitateľom nový druh platenej služby - využitie internetu pre získanie informácií. Stalo sa tak na základe sponzorskej pomoci telekomunikačnej firmy Pos-tel z Galanty, ktorá na tento účel zapožičala knižnici potrebnú techniku a zaučila pracovníka pre prácu s internetom.

Po takmer troch rokoch existencie knižnice ako špecializovaného útvaru Dudvážskeho kultúrneho centra získala k 1. aprílu 1999 opäť právnu subjektivitu. Rozhodnutím prednostu Krajského úradu v Trnave Dudvážske kultúrne centrum zaniklo. Následne Krajský úrad v Trnave vyhovel žiadosti o zmenu názvu knižnice a od 21. decembra 1999 platí názov Galantská knižnica.

12. mája 2000 vyšiel nový zákon č. 183 o knižniciach, ktorý už nepoužíva termín okresná knižnica. Zákon uvádza, že v územnom obvode okresu, alebo viacerých okresov pôsobí regionálna knižnica.

Preto bolo vlastne v názve knižnice slovo „okresná“ nahradené slovom „galantská“.

V letných mesiacoch roku 2000 sa časť knižnice - oddelenie literatúry pre deti a mládež presťahovalo z priestorov na Bratislavskej ulici do budovy, kde sídli celá knižnica, na Mierové námestie č.4. Nové priestory získala knižnica dohodou o bezplatnom užívaní od Krajskej správy štatistického úradu v Trnave, ktorá uvedené priestory prestala využívať. Knižnica získala na svoju činnosť cca o 100 m² viac. V súčasnosti sú teda všetky pracoviská pod jednou strechou, čo ocenili čitatelia a je to praktické i z hľadiska organizácie práce. Priestory, ktoré knižnica využíva, majú spolu cca 625 m², príslušenstvo je na ploche 195 m².

Čo sa týka vzťahov knižnice navonok, treba uviesť, že knižnica je členom nezávislých profesijných organizácií a to Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov. Knižnica má tradične dobré vzťahy s kultúrnymi inštitúciami na území mesta. Veľmi dobrá je spolupráca s Mestským kultúrnym strediskom, Galantským osvetovým strediskom, Vlastivedným múzeom, Miestnou organizáciou MS, Domom MS, Csemadokom. Z pozície mestskej i regionálnej knižnice udržiava Galantská knižnica vzájomné kontakty s knižnicami podobného zamerania na Slovensku i v zahraničí. V rámci dlhodobých kontaktov okresu a mesta Galanta s maďarskou župou Győr - Moson - Sopron sa rozvíja partnerská spolupráca so župnou knižnicou v Győri i s mestskou knižnicou v Győri a to na úrovni výmeny odborných skúseností, informačných materiálov.

Aká je Galantská knižnica v súčasnosti? Počet zapísaných čitateľov v roku 2001 bol 3 316, výpožičiek 150 332 a knižničný fond tvorí 87 887 knižničných jednotiek. Okrem klasických základných služieb - požičiavania kníh a časopisov knižnica ponúka i špecializované a platené služby: požičiavanie zvukových kníh a časopisov s písmom pre nevidiacich, vyhotovovanie rešerší a prieskumov literatúry, fotokopírovanie, prístup čitateľa k internetu. Knižnica má multimediálne pracovisko prístupné návštevníkom knižnice, kde sa

informácie získavajú z elektronických on-line i off-line databáz. Súčasťou knižničnej práce je i komunikácia so svojimi čitateľmi prostredníctvom kultúrnych akcií stretnutí so spisovateľmi, kvízov, súťaží. Dôležitá je informatická výchova, ktorú knižnica organizuje pre žiakov základných i stredných škôl a gymnázií. Žiaci prostredníctvom nej získavajú skúsenosti potrebné pre orientáciu v knižnici a učia sa využívať možnosti získavania informácií z klasických dokumentov, ale ja z dokumentov elektronických, či pomocou internetu.

Hlavným zámerom do budúcnosti Galantskej knižnice je zachovať súčasné ponúkané služby a budovať moderné miestne centrum informácií, ktoré svojim čitateľom ponúka pre uspokojovanie čitateľských potrieb kombináciu klasických služieb s možnosťou využitia multimediálnych informačných nosičov a virtuálnej techniky. Našou snahou je realizovať poslanie knižnice ako inštitúcie informačnej, kultúrno-výchovnej a vzdelávacej.

Mgr. Lívia Gabrišová
riaditeľka knižnice

ÚSEK KNIŽNIČNO-INFORMAČNÝCH SLUŽIEB

Oddelenie beletrie a náučnej literatúry

a

Oddelenie literatúry pre deti a mládež

V efektívnej činnosti knižnice dôležitú úlohu zohráva úsek knižnično-informačných služieb. V súčasnosti má knižnica nasledovné výpožičné oddelenia:

- Výpožičné oddelenie pre dospelých
- Výpožičné oddelenie pre deti a mládež
- Čítáreň a študovňu
- Multimediálne pracovisko

Okrem týchto oddelení má knižnica dve pobočky v Penzióne Patria a na Základnej škole SNP v Galante. Knižničné služby v takejto forme fungujú od roku 1997.

V začiatkoch knižnica bola umiestnená v Kultúrnom dome v Galante v jednej miestnosti. V roku 1966 získala ďalšie priestory a bolo otvorené mládežnícke oddelenie. V rokoch 1969 - 1973 bola umiestnená v neogotickom kaštieli. V roku 1972 sa začalo budovať oddelenie politickej literatúry, ktoré fungovalo do roku 1991. V roku 1973 sa knižnica presťahovala do novej budovy, kde boli oveľa lepšie priestorové podmienky, čo sa odzrkadlilo aj v činnosti knižničných služieb. Nasvedčujú tomu aj štatistické údaje: napríklad v roku 1972

mala knižnica 1184 čitateľov a v roku 1974 už 2152. Vďaka priestorovým možnostiam mohla knižnica vo väčšej miere uskutočňovať aj kultúrno-spoločenskú aktivitu. Organizovali sa stretnutia so spisovateľmi, básnikmi, ako napríklad: s Elenou Čepčekovou, Hanou Zelinovou, Júliusom Lenkom, Milošom Krnom, Eleonórou Gašparovou, Helenou Križanovou-Bryndzovou, Kristou Bendovou, Jánom Navrátilom, Vojtechom Kondrótom a ďalšími významnými predstaviteľmi vtedajšieho kultúrneho a politického života.

Okrem besied sa organizovali aj literárne kvízy a súťaže. Od roku 1976 prebiehala súťaž „Každý žiak čitateľom Okresnej knižnice“, kde boli vyhodnotení najaktívnejší čitatelia, triedy a školy. Vďaka aj týmto aktivitám, z roka na rok rástol počet detských čitateľov. Knižnica sa snažila získať väčšie priestory pre mládežnícke oddelenie, čo sa aj podarilo v roku 1986, keď bolo mládežnícke oddelenie presťahované do budovy Okresného osvetového strediska v Galante.

Od roku 1980 sa zmenil výpožičný čas, čo znamenalo týždenne 7,5 hodín navyše. Pracovníčky služieb po absolvovaní kvalifikačného kurzu a zložení skúšok získali odborné knihovnícke vzdelanie. Dve knihovníčky pracovali v oddelení pre deti a mládež, dve v oddelení pre deti a mládež, dve v oddelení pre dospelých a na oddelení politickej literatúry pracoval jeden knihovník a jedna knihovníčka. Okrem týchto oddelení boli poskytované knižničné služby aj na oddelení politickej literatúry pracoval jeden knihovník a jedna knihovníčka. Okrem týchto oddelení boli poskytované knižničné služby aj na pobočkách knižnice v Matúškove, na Základnej škole SNP v Galante a v Dome politickej výchovy. V roku 1988 bola zriadená požičovňa videokaziet v mládežníckom oddelení, ktorá fungovala do roku 1995. V osemdesiatych rokoch naďalej pokračovali súťaže „Budujeme vzornú ľudovú knižnicu“, „Každý žiak čitateľom okresnej knižnice“, a rôzne podujatia z príležitosti významných kultúrno-spoločenských výročí, napríklad: besedy s Tomášom Janovicom, Vladom Bednárom,

Klárrou Jarunkovou, Petrom Andruškom, Petrom Glockom, Pavlom Koyšom, Jánom Solovičom a ďalšími.

Spoločensko-politické udalosti v deväťdesiatych rokoch ovplyvnili aj štruktúru a prácu v knižnici. V priestoroch oddelenia politickej literatúry sa vytvorila čítareň a študovňa, kde čitatelia mohli nerušene študovať, alebo čítať dennú a periodickú tlač. Vďaka vymoženostiam techniky od roku 1997 poskytuje knižnica aj internetovú službu. V roku 2001 bolo presťahované mládežnícke oddelenie do uvoľnených priestorov v centrálnej budove. Vyriešili sa tým niektoré organizačné problémy. Zvýšil sa počet výpožičných hodín, čo znamenalo týždenne ďalších 7,5 hodín navyše. Týždenný výpožičný čas mládežníckeho oddelenia je 43 hodín, v čitárni a študovni 43 hodín a v oddelení pre dospelých 47 hodín, v pobočke Penziónu Patria je každý druhý týždeň 2,5 hodín. Na základnej škole SNP 3 hodiny týždenne.

Nadalej organizujeme rôzne kultúrne podujatia a súťaže ako Kreslenie na asfalt, Kráľ čitateľov. Posedenie pod jedličkou; besedy s významnými osobnosťami kultúrneho života Rudom Čižmárikom, Svetoslavom Veiglom, Antonom Rákayom, Ivanom Laučíkom ap. Pre žiakov základných škôl sme usporiadali z príležitosti významných výročí kvízy a živote a diele Ľudovíta Štúra, Miroslava Rastislava Štefánika, Ruda Morica a Ľuda Ondrejova.

Celý rok prebieha aj inštruktážna príprava pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl.

Pracovníčky oddelenia knižnično-informačných služieb majú neustále na zreteli záujmy čitateľov. V spolupráci s oddelením akvizície sa snažia čo najefektívnejšie dopĺňovať knižničný fond. Počítačové spracovanie knižničného fondu umožňuje rýchlejšie a presnejšie poskytovanie bibliograficko-informačných služieb. Týka sa to aj ostatných knižníc, ku ktorým máme prístup cez Internet. Umožní to aj rýchle získavanie dokumentov cez medziknižničnú výpožičnú službu.

Oddelenie služieb postupne prechádza na automatizáciu výpožičného procesu, čo umožňuje väčší priestor pre individuálnu prácu s čitateľom.

Alžbeta Galatová
Františka Takácsová

Pracovníci oddelenia

Katarína Bucseková 1970-1972

Marta Breziová 1972-1992

Zuzana Fülöpová 1977

Alžbeta Galatová 1976 -

Alžbeta Gallová 1954-1974

Ivana Gáľusová 1986

Pavol Hudák 1972-1996

Anna Jonášová 1990-1994

Agáta Katonová 1999-

Irena Kissová 1969-1989

Judita Kontárová 1991-1994

Andrea Kosinszká 1984-1990

Zora Molnárová 1972 -1990

Andrea Pethőová 1990 -

Terézia Pethőová 1984-1986

Terézia Szabová 1988-

Mikuláš Szatmár 1966-1969

Františka Takácsová 1979-1991 1999-

Terézia Tóthová 1969-1977

Rozália Vassová 1982-1985

Alžbeta Zámboová 1996 -

Čítareň a študovňa

Čítareň a študovňa vznikla v roku 1991 v priestoroch politického oddelenia, ktorá z dôvodu politických zmien stratila svoju aktuálnosť. Od svojho vzniku sa stále modernizuje, o čom svedčí aj to, že je tu možnosť prístupu na internet a nachádzajú sa tu aj CD ROM-Y.

V čítárni - študovni sa nachádzajú noviny a časopisy - približne 80 druhov, ktoré sú uložené na regáloch podľa abecedy - a tiež špeciálne dokumenty - videokazety, zvukové knihy. Bežné ročníky periodík sú uložené vo voľne prístupných regáloch, pričom najnovšie čísla sú zvlášť vyčlenené. Staršie ročníky sú uložené v sklade, ktoré na žiadosť čitateľa na počkanie vyhladáme.

V príručnej knižnici sa nachádza náučná literatúra, rôzne encyklopédie, slovníky, zákony - od najnovších až do roku 1945, záznamy zo zasadnutí parlamentu, dokumenty EÚ. Knihy v príručnej knižnici sú radené podľa MDT a v rámci MDT abecedne podľa názvu kníh.

Najnovšie čísla periodík požičiavame len prezenčne. Ostatné čísla časopisov je možné požičať aj absenčne. Výpožičná doba je 7 dní. Najväčší povolený počet vypožičaných periodík je 10 na 1 výpožičku. Knihy a zákony sa mimo knižnicu nepožičiavajú. Z týchto dokumentov na žiadosť je možné za poplatok vyhotoviť fotokópiu.

V roku 1988 knižnica v úzkej spolupráci so Slovenskou požičovňou filmov otvorila videopožičovňu pri mládežníckom oddelení na

Bratislavskej ulici. V ponuke bolo takmer 200 kaziet s filmami svetovej a domácej kinematografie.

V júni 1992 bola videopožičovňa z oddelenia pre deti a mládež posunutá do čítárne a študovne, kde fungovala do roku 1995.

Od marca 1995 vyšla knižnica v ústrety pre nevidiacich a slabozrakých čitateľov, keď po dohode s Ústrednou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči v priestoroch čítárne a študovne rozšírila svoje služby o zvukové knihy: krásna a náučná literatúra pre dospelých a pre deti v slovenskom a maďarskom jazyku, ktoré sú aktualizované štvrťročne. Pri príležitosti 50. výročia svojej existencie UKN M. Hrebendu v Levoči Univerzitná knižnica v Bratislave a Národné knižničné centrum darovali našej knižnici 8 zvukových kníh a tiež Ústavu SR v Braillovom písme.

Multimediálne pracovisko vzniklo v auguste 1997. Okrem internetu nachádzajú sa tu aj CD ROM databázy - Zbierka zákonov od roku 1945 do roku 1998, Finančného spravodaja. Obchodného vestníka, Judikatúry SR, slovenskej a českej národnej bibliografie - literatúra vydaná v SR a ČR od roku 1976 až po súčasnosť, elektronická podoba Kroniky ľudstva do roku 1900 a iné.

Andrea Pethőová

ÚSEK KOORDINÁCIE A METODIKY

Spomienky na metodickú pôsobnosť v knižnici

Dnes, keď spomínam na začiatok metodickej pôsobnosti Dudvázskej (Okresnej) knižnice v Galante musím sa vrátiť do roku 1962 presnejšiemu dátumu k 1. júlu 1962. Toho dňa som nastúpila ako metodička do našej knižnice a od tohoto dňa sa začína odvíjať

a budovať cesta plná krásnych, ťažkých a niekedy i neuskutočnených snov.

V tom čase okres Galanta bol dva roky po zreorganizovaní a vznikol z okresov: Sereď, Šaľa, Senec a Galanta. Tento okres mal 55 obcí, v ktorých podľa Zákona číslo 53/1959 bola (vlastne mala byť) zriadená knižnica. A tu sa v metodickéj činnosti začínajú fixovať prvé správy. Šesťdesiate roky sú roky veľkého rozkvetu knihovníctva. Skoro všetky knižnice na obciach mali žalostné umiestnenie a o vybavení ani nehovoriac. Snáď medzi najlepšie umiestnenú knižnicu v tom čase patrila knižnica v Sládkovičove. Ani samotná okresná knižnica nemala vhodné umiestnenie a patrila medzi najhoršie vybavenú knižnicu na Slovensku. Všetky tieto základné nedostatky riešili metodici v záujme zvyšovania úrovne knižníc s príslušnými zriaďovateľmi. Počet metodikov sa postupne zvyšoval a v roku 1969 mala knižnica troch metodikov s knihovníckym vzdelaním. Každý metodik mal svoj odbor, v ktorom sa venoval knižniciam. Ťažisko metodickéj pomoci spočívalo hlavne na:

vhodnom umiestnení knižníc, prepracovaní knižničných fondov a vypracovaní legislatív.

Začiatkom sedemdesiatych rokov prichádza do platnosti Súbor opatrení prijatých radou ZsKNV na zabezpečenie plnenia plánu rozvoja knižníc v Západoslovenskom kraji v podobe povinnej registrácie knižníc všetkých sietí. A od toho času do metodickéj pôsobnosti okresnej knižnice patria aj ostatné siete knižníc (školské, ROH, poľnohospodárske, technické, zdravotnícke, administratívne). A taktiež prichádza rozdelenie metodikov. Jeden metodik je vyčlenený iba na poskytovanie metodickéj pomoci knižniciam týchto sietí. Táto registrácia umožnila sledovať činnosť všetkých knižníc v podobe štatistických ročných výkazov. Na úseku ľudových knižníc prichádza k zníženiu počtu knižníc a to v dôsledku zlučovania obcí. V roku 1972 v našom okrese sme vykazovali 52 ľudových knižníc.

V 14 obciach boli knižnice s profesionálnym knihovníkom. Rozmach profesionalizácie knižníc nastáva koncom šesťdesiatych a začiatkom

sedemdesiatych rokov: počet profesionalizovaných knižníc sa zvýšil na 21 ľudových knižníc. Vo všetkých knižnicich s profesionálnym knihovníkom na celý, alebo polovičný úväzok sa vybuďoval sekundárny fond knižnice (katalógy, kartotéky). U knižníc s neprofesionálnym knihovníkom tam, kde boli dobré priestorové možnosti.

V tomto období bol uskutočnený i prieskum umiestnenia knižníc. Výsledok tohoto prieskumu je nasledovný:

- 19 knižníc je umiestnených vhodne. Materiálne vybavenie je tiež dobré.
- 17 knižníc umiestnených dostatočne dobre. Aj materiálna stránka vybavenia je dostatočne vhodná.
- 16 knižníc umiestnených úplne nevyhovujúco. Nevyhovujúce je tiež materiálne vybavenie.
- 14 knižníc umiestnených v budove kultúrneho domu.
- 12 knižníc v budove školy.
- 8 knižníc v budove MNV.
- 4 knižnice v samostatnej budove.
- 2 knižnice v budove požiarnej zbrojnice
- 1 knižnica v súkromnom dome
- 13 knižníc inde.
-

Po dokončení budovy okresnej knižnice a jej presťahovaní, knižnica poskytla svoje bývalé zariadenie týmto knižniciam: Abrahám, Hrubý Šúr, Zemianske Sady, Boldog, Veľká Mača, Gáň, Neded, Dolné Saliby, Šintava, Reca. Umiestneniu a vybaveniu knižníc metodické oddelenie venovalo veľkú pozornosť. Pre potrebu knižníc bolo zhotovených ďalších 10 regálov v hodnote 13,020,- Kčs, ktoré boli dané do užívania MLK. Takto postupne boli vybavené všetky knižnice v okrese. Vybavené boli nielen regálmi, ale aj katalógovými skrinkami a iným knihovníckym zariadením.

I odmeňovanie knihovníkov dobrovoľných do roku 1972 bolo na báze rozpočtu príslušných MNV. Pretože nie všetci knihovníci boli

odmeňovaní primeranou finančnou odmenou, okresná knižnica vybrala 20 knižníc s dobrovoľným knihovníkom a na základe vypracovaných kritérií knihovníkom boli vyplatené odmeny z rozpočtu okresnej knižnice. Takto postupne boli do odmeňovania prevzaté knižnice s dobrovoľným knihovníkom. Podobne bolo vyriešené i zabezpečenie knižníc finančnými prostriedkami na nákup literatúry. Okresná knižnica sa stáva osobitným úradom (výplatným strediskom) pre všetky knižnice v okrese.

Na skvalitnenie činnosti knižničnej práce v sedemdesiatych rokoch zabezpečilo metodické oddelenie i celoštátnu súťaž „Budujeme vzornú ľudovú knižnicu“. Táto súťaž v našom okrese sa datuje do roku 1961. Prvé knižnice, ktoré získali uznanie boli: Sereď, Šaľa, Veľký Grob, Galanta, Dolné Saliby a Šoporňa. Najvyššie uznanie získala MĽK v Sládkovičove za zvlášť dobré výsledky v práci s čitateľom. V priebehu ďalších rokov sa podmienky súťaže niekoľkokrát menili a knižnice, ktoré sa uchádzali o určitý stupeň uznania, museli vykazovať veľmi kvalitnú činnosť. Uznanie knižnice nebolo doživotné. Komisia po preverení činnosti knižnice mala právo uznanie odobrať, alebo ponechať. Ako vyzerala súťaž BVĽK v našom okrese, nám ukazuje tabuľka z roku 1983 a tabuľka z posledného roku 1990, kedy súťaž zaniká.

Knižnica	Okresné uznanie	Krajské uznanie	Ministerské uznanie	Titul BVĽK
Diakovce	1968	1978	1981	
Galanta	1961	1973	1975	1977
Dolné Saliby	1961			
Hoste	1965			
Hurbanova Ves	1962			
Kráľová pri Senci	1970	1975		
Neded	1980	1982		

Sládkovičovo	1957	1958	1959	1961
Šaľa	1961	1962	1964	1970
Veľká Mača	1962			
Váhovce	1982			
Trstice	1981			

Knižnica	Okresné uznanie	Krajské uznanie	Ministerské uznanie	Titul BVĽK
Tešedíkovo	1989			
Horné Saliby	1989			
Dolné Saliby	1961			
Abrahám	1984			
Kráľov Brod	1986			
Kráľová pri Senci	1970	1975		
Hurbanova Ves	1962	1984		
Hoste	1965	1987		
Váhovce	1982	1988		
Sereď	1983	1987		
Trstice	1981	1986	1989	
Neded	1980	1982	1989	
Galanta	1961	1973	1975	1977
Šaľa	1961	1962	1964	1970
Sládkovičovo	1957	1958	1959	1961
Diakovce	1968	1978	1981	1988

Obsah, organizácia a zameranie metodickej činnosti bolo dané Smernicami MK SSR číslo 9506/76. Na základe týchto smerníc sa začala orientovať i metodická činnosť okresnej knižnice, respektíve na základe vypracovanej koncepcie činnosti metodického oddelenia,

ktorá bola schválená v roku 1980. Veľký rozvoj kultúrno-výchovnej činnosti začína nielen v okresnej knižnici, ale i v knižniciach nižšie organizovaných. V priemere na jednu dostávajú knižnice do povedomia občanov. Stávajú sa nepostrádateľným zdrojom informácií pre širokú verejnosť.

Súčasťou súťaže Budujeme vzornú ľudovú knižnicu, ktorá mala celonárodný charakter bola i súťaž vyhlásená v našom okrese „Práca s politickou literatúrou“. Začiatky súťaže sa datujú od roku 1982 a koniec súťaže do roku 1989. V tomto roku boli prehodnotené i podmienky súťaže. V súťaži sa objavovali knižnice: Galanta, Sered', Šaľa, Sládkovičovo, Váhovce, Veľké Úľany, Tešedíkovo, Veľký Grob, Abrahám, Dolné Saliby, Gáň, Jelka, Hrubá Borša, Vlčany, Reca, Diakovce, Kráľová pri Senci.

Metodické oddelenie v sedemdesiatych rokoch začína budovať okresnú dokumentáciu (archív), ktorá obsahuje osobitné údaje každej knižnice. V budovaní archívu sa pokračuje i naďalej, čoho svedkom je aj to, že dnes môžem do týchto mojich spomienok uviesť i niektoré konkrétne údaje.

Veľká pozornosť bola venovaná doškoľovaniu a poradám knihovníkov. Porady pre knihovníkov s profesionálnym knihovníkom boli organizované štvrt'ročne a porady s dobrovoľným knihovníkom dvakrát do roka. Profesionálni pracovníci vykonávali povinnú súvislú prax v okresnej knižnici. Doškoľovanie knihovníkov sa rozšírilo aj na ostatnú sieť knižníc. Takéto školenia boli napríklad pre školských knihovníkov v roku 1976, pre odborárskych knihovníkov v roku 1984 a podobne. Školenia pre knihovníkov sa organizovali viacdnové. /Vid' tabuľky./

V rokoch 1985 - 1990 začína éra integrácie kultúrnych zariadení. Vznikajú prvé mestské a miestne kultúrne strediská. Prax však ukázala, že toto rozhodnutie nebolo veľmi dobré. Knižnice nielenže stratili svoju právnu subjektivitu, ale aj spolupráca a dosah na ľudové knižnice boli veľmi narušené. V mnohých knižniciach poklesla činnosť (nepravidelnosť vo výpožičnom čase, využívanie knihovníka na iné rôzne práce osvetového charakteru, zanedbalo sa budovanie

sekundárnych fondov, knihovníci sa prestávali zúčastňovať odborných porád a doškoľovaní, ktoré boli pre nich organizované.

V rokoch osemdesiatych metodické oddelenie začína vydávať časopis Knižnícky obzor, ktorý je určený ako odborná pomôcka pre knihovníkov knižníc okresu Galanta. Prvé číslo tohoto časopisu vyšlo v roku 1984 a teraz sa datuje už 14 ročník.

Roky deväťdesiate priniesli veľkú zmenu v knihovníctve. Niektoré knižnice na obciach boli nielen odprofesionalizované, ale aj zrušené. Tým, že obce, ktoré boli integrované, sa znovu utvorili ako samostatné, i počet knižníc sa zvýšil. A týmto novo utvoreným knižniciam referát metodiky teraz osobitne venuje pozornosť. Ako vyzerala, profesionalizácia knižníc, metodika, metodické návštevy, uvádzajú nasledovné tabuľky:

Profesionalizácia knižníc:

Knižnica	Profesionalizovaná				Odpofesio nalizovaná
	Rok	Úväzok	Rok	Úväzok	
Sládkovičovo	1955	0,5	1959	1	
Horné Saliby	1957	0,5	1984	1	
Veľké Úľany	1967	0,5	1973	1	
Jelka	1967	0,5	1981	1	
Šoporňa	1965	0,5	1989	1	
Tešedíkovo	1967	0,5	1984	1	
Diakovce	1967	0,5	1980	1	
Vlčany	1969	0,5			
Neded	1964	0,5			
Trnovec nad Váhom	1969	0,5	1987	1	
Selice	1969	0,5	1987	1	
Pata	1981	0,5			
Trstice	1968	0,5	1983	1	

Váhovce	1979	0,5			1994
Zemianske Sady	1974	1			1991
Dolné Saliby	1990	0,5			1993
Kráľová nad Váhom	1983	0,5			1985
Tomašíkovo	1968	0,5			1985
Veľká Mača	1989	0,5			1994

Rok	Počet knižníc	Počet metodikov	Počet metodických návštev	Školení
1962	59	1	63	0
1972	52	3	164	1
1982	48	2	126	1
1992	49	2	110	1
1996	50	1	129	1

Roky:	Počet metodických návštev:
1962 - 1970	559
1971 - 1980	1433
1981 - 1990	2109
1991 - 1996	804

Skôr než ukončím spomínanie musím spomenúť knihovníkov ako sa vraví „telom i dušou“: Františku Budajovú z Veľkého Gróbu, ktorá už nežije; Margitu Šándorovú z Diakoviec; Ruženu Kockášovú z Trstíc; Anastáziu Kováčikovú zo Šoporne; Máriu Tóthovú zo Šale; Matildu Červenkovú zo Serede; Gejzu Balogha z Dolných Salíb, ktorý tiež nie je už medzi živými, a poďakovať sa im za dlhoročnú, krásnu a obetavú

knihovnícku prácu. Ich zaniietenosťou sa knižnice, v ktorých vykonávali túto funkciu dostali na úroveň hodnej obdivu.

Ľudmila Horváthová

Metodici v Okresnej knižnici

Mária Balkóciová	1972 - 1973
Marta Brezinová	1967 - 1972
Ivana Gáľusová	2000 -
Ľudmila Horváthová	1962 - 2000
Anna Jonášová	1969 - 1973
Judita Kontárová	1984 - 1990
Irena Orbanová	1964 - 1969
Terézia Pethőová	1977- 1984
Pavol Rohár	1967
Alžbeta Šmidová	1968 - 1970

Metodická činnosť knižnice v súčasnosti

Podľa zákona o knižniciach č.183/2000, ktorý vošiel do platnosti 1.júla 2000, plní Galantská knižnica i naďalej nadobecnú funkciu - zabezpečuje metodickú pomoc a poradenské služby mestským a obecným knižniciam, ako aj knižniciam iných typov. Úsek koordinácie a metodiky zabezpečuje celý okres Galanta, v ktorom k roku 2000 pracujú 2 mestské knižnice, 6 profesionálnych knižníc, 23 neprofesionálnych knižníc, 1 knižnica stagnuje.

Úroveň jednotlivých obecných knižníc je priamo závislá od solventnosti jednotlivých obcí, ako aj od záujmu toho-ktorého starostu venovať knižnici náležitú pozornosť. I napriek tomu, že podľa zákona je zriaďovateľ povinný zabezpečiť pravidelné dopĺňanie fondu, niektoré knižnice nedostávajú žiadne finančné prostriedky na svoju činnosť. Fond sa v týchto knižniciach stáva zastaralým a opotrebovaným. Knižnica potom nemôže plniť svoje základné poslanie - poskytovať kvalitné knižnično-informačné služby. Táto skutočnosť sa samozrejme odráža aj v návštevnosti knižnice.

O úlohách verejných knižníc napísal už Jozef Pepčák vo svojich Praktických radách pre knihovníkov malých a stredných obecných knižníc, ktorá vyšla v Bratislave v roku 1947, nasledovné:

„Úlohou verejných knižníc je poskytnúť čitateľom príležitosť na čítanie a štúdium dobrých kníh. Ide tu predovšetkým o to, aby sa každému nášmu občanovi, i tomu, ktorý nemá dost hmotných prostriedkov, dostala do rúk dobrá kniha.“

Tento problém teda nie je žiadnou novinkou, ale bohužiaľ ekonomická situácia v našich obciach nie je najružovejšia a podceňovanie obecných knižníc zo strany zriaďovateľov sa stáva u nás pravidlom.

Prioritnou úlohou preto i naďalej zostáva udržať úroveň obecných knižníc na patričnej odbornej úrovni a v dobe, ktorá nie veľmi praje rozvoju kultúry, tým menej rozvoju obecných knižníc, udržať štandard v poskytovaní služieb svojim čitateľom. Preto úsek koordinácie a metodiky poskytuje zaškolenie nových, začínajúcich knihovníkov, i naďalej vydáva metodicko-inštruktážny časopis pre knihovníkov verejných knižníc galantského okresu Knihovnícky obzor, každoročne spracúva Štatistický prehľad verejných knižníc, ktorý poskytuje bezplatne zriaďovateľom obecných knižníc v okrese, vykonáva prieskumovo-analytickú činnosť mestských a miestnych ľudových knižníc.

Ivana Gálusová

ÚSEK KNIŽNIČNO-INFORMAČNÝCH FONDŮV

Ako už bolo spomínané v predchádzajúcich príspevkoch knižnica v Galante bola zriadená v roku 1951. Bola a doposiaľ je typom univerzálnej verejnej knižnice. Z tejto skutočnosti vyplývajú aj funkcie knižnice: výchovná, vzdelávacia a informačná. Aby mohla knižnica zodpovedne plniť menované úlohy bolo potrebné pristúpiť k budovaniu knižničných fondov a spoľahlivého informačného aparátu knižnice - sekundárnych fondov vo forme katalógov a kartoték knižnice.

V počiatkoch existencie knižnice bola táto úloha vzhľadom k personálnemu obsadeniu do roku 1960 pracovala v knižnici jedna pracovníčka, plnená neplánovane a živelne. Nákup a evidenciu fondu zabezpečovala táto pracovníčka knižnice, čiže ďalšie spracovanie fondu neprichádzalo do úvahy, nakoľko bolo potrebné v prvom rade zabezpečiť výpožičné služby.

Postupom času vzrastal počet pracovníkov knižnice, no k výraznejšej zmene došlo až po udelení štatútu okresnej knižnice. Po zriadení okresnej knižnice však neexistovalo samostatné oddelenie dopĺňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov. Situácia sa čiastočne zmenila po roku 1971, kedy sa v januári pristúpilo so súhlasom ONV k prepracovaniu knižničného fondu knižnice a začalo sa budovanie informačného aparátu knižnice. Retrospektívne sa začal budovať menný a systematický katalóg náučnej literatúry pre dospelých. Zdalo by sa, že boli vytvorené všetky podmienky preto, aby knižnica plnila funkciu informačného strediska, ale v skutočnosti tomu tak nebolo. Do roku 1978 pracovala v „oddelení“ jedna pracovníčka, ktorá ani pri najlepšej vôli nemohla napraviť resty minulosti a zároveň sa starať o dopĺňovanie a spracovanie nových fondov knižného fondu. Postupom času, a spoločným úsilím ostatných pracovníkov knižnice boli postupne vybudované katalógy z beletrie pre dospelých i z literatúry

pre mládež. V tomto období sa započalo tiež s budovaním podsystemu katalógov kartoték v „oddelení“ bibliografie a regionálnej literatúry (1 pracovníčka).

V roku 1980 vzrástol počet pracovníkov v oddelení doplňovania, spracovania a ochrany fondov na dvoch a v roku 1986 na troch pracovníkov.

V roku 1991 prešla okresná knižnica pod priame riadenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. V tomto roku bol vypracovaný a uvedený do platnosti aj nový Organizačný poriadok okresnej knižnice v Galante dňom 1. júna 1991. V novej organizačnej štruktúre bolo zlúčené oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov s oddelením bibliografie a regionálnej literatúry. K tomuto riešeniu sa pristúpilo z personálnych dôvodov; jeden pracovník nemôže tvoriť oddelenie, ani jeho činnosť nemohla byť rozšírená o ďalšiu príbuznú funkčnú náplň, a preto sa hľadalo riešenie pre zapojenie bibliografickej činnosti do organizačnej štruktúry knižnice. Najideálnejším riešením bolo práve zlúčenie spomínaných oddelení, nakoľko bibliografická práca sa zameriava na určitý špecifický druh spracovávania dokumentov. Takto vzniklo oddelenie knižnično-informačných fondov, ktoré zabezpečuje budovanie knižničného fondu a bibliograficko-informačného aparátu knižnice.

Organizačne sa člení na:

- Úsek doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov,
- Úsek bibliografie a informácií.

Podľa najnovšej organizačnej štruktúry z 1. apríla 1999 úsek knižnično-informačných fondov sa člení na oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany fondov a na oddelenie bibliografie a informácií.

Oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov

- zabezpečuje budovanie primárnych fondov podľa vypracovaného programu a tematického plánu doplňovania knižničných fondov,
- eviduje prírastky fondu v súlade s platnými predpismi, verifikuje zakúpené dokumenty a knižničné jednotky označuje vlastníckou pečiatkou, vedie prírastkový zoznam a ďalšie evidenčné pomôcky,
- katalogizačne spracováva knižničný fond, je gestorom budovania systému katalógov knižnice,
- organizuje obsahovú previerku knižničného fondu a zabezpečuje vykonávanie predpísaných revízií knižničného fondu,
- uskutočňuje vyradovanie knižničných jednotiek podľa platných predpisov.

V roku 1994 pridelo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky Okresnej knižnici investičné prostriedky na nákup výpočtovej techniky. Automatizácia knižničných procesov bola zahájená na úseku doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov, kde sa začalo so spracovaním nových prírastkov na počítači a bola zahájená tiež retrospektívna konverzia katalógov z lístkovej do elektronickej podoby. K tomuto účelu je využívaný komplexný knižničný systém SMARTLIB 3.0. Po ukončení retrospektívnej konverzie katalógov sa pristúpilo k zautomatizovaniu výpožičného procesu oddelenia beletrie a náučnej literatúry pre dospelých.

Pracovníčky oddelenia

Mária Dobročková 1974 -1975

Ivana Gálusová 1986 - 1995

Judita Kontárová 1979 - 1981

Andrea Kosinszká 1989-

Marta Kubová 1974 - 1975

Róbert Mikovics 1995 -1996

Terézia Pethőová 1973-1975

Katarína Petrová 1972 - 1990 a 1993 -
Alžbeta Šmidová 1980-1994

Oddelenie bibliografie a informácií

- V rozsahu stanovenom Plánom budovania systému katalógov a kartoték knižnice je gestorom za budovanie bibliograficko-informačného aparátu úseku - systému kartoték knižnice,
- usmerňuje plánovitú a systematickú akvizíciu regionálnych dokumentov a zabezpečuje ich bibliografické spracovanie, je gestorom dokumentácie regionalistickej literatúry, buduje bibliograficko-informačné súbory s regionálnym obsahovým zameraním a sprístupňuje regionálne informácie používateľom, v tomto smere spolupracuje na systéme národnej bibliografie,
- buduje archívy fondov primárnych regionálnych fondov,
- spracováva a vydáva odborové, odporúčajúce a regionálne bibliografie, na základe požiadaviek používateľov knižnice spracováva rešerše,
- zabezpečuje koordináciu a kooperáciu bibliografickej činnosti v regióne.

Účelom tohoto príspevku nebola podrobná analýza činnosti oddelenia. Je len akosi spomienkou pri príležitosti výročia vzniku galantskej knižnice. Na dokreslenie úplnej predstavy slúži aj pripojená tabuľka o stave knižného fondu a bibliografia článkov, ktoré boli publikované v rôznych novinách a časopisoch, a ktoré poskytovali verejnosti informácie o činnosti knižnice.

Prehľad stavu knižného fondu (z dostupných dokladov):

Rok:	Stav KF:	Rok:	Stav KF:	Rok:	Stav KF:
1957	5075	1958	5433	1959	5955
1960	6855	1961	8088	1962	8434
1963	10173	1964	11932	1965	12544
1966	12938	1967	14110	1968	15129
1969	17286	1970	17989	1971	16224
1972	22473	1973	23779	1974	25613
1975	27234	1976	30394	1977	34260
1978	37794	1979	41800	1980	45827
1981	50774	1982	54462	1983	58146
1984	61685	1985	67815	1986	72259
1987	75793	1988	81797	1989	86262
1990	90879	1991	88166	1992	85859
1993	82828	1994	80836	1995	81354
1996	83673	1997	84888	1998	85773
1999	87423	2000	86742	2001	87119

Spracovala: Mgr. Katarína Petrová
vedúca OKIF

Činnosť bibliografického pracoviska v Galantskej knižnici

Podľa organizačnej štruktúry z roku 1991 bol zlúčený úsek doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov s úsekom bibliografie a regionálnej literatúry. K tomuto riešeniu sa pristúpilo z personálnych dôvodov (jeden pracovník nemôže tvoriť oddelenie). Najideálnejším riešením bolo práve toto zlúčenie, nakoľko ich práca je čo do obsahu najpríbuznejšia a dosiahli sme tým zapojenie bibliografickej činnosti do organizačnej štruktúry knižnice.

Tak vzniklo Oddelenie knižnično-informačných fondov, ktoré zabezpečuje činnosť knižnice na dvoch úsekoch:

- * úsek doplňovania, spracovania a ochrany knižničných fondov
- * úsek bibliografie a informácií

Ako som na začiatku svojho príspevku spomínala, od apríla 1995 bol úsek bibliografie a informácie posilnený o jednu pracovníčku, ktorá bola presunutá z úseku doplňovania. Táto skutočnosť pomohla rozvoju kvalitnejšej bibliografickej činnosti, nakoľko v rokoch 1989-1995 sa bibliografická činnosť v prevažnej miere orientovala iba na spracovanie súbežnej regionálnej bibliografie.

Od apríla 1995 sa pokračuje vo vytváraní bibliograficko-informačného aparátu úseku. Pokračuje sa v dotváraní už spomínanej kartotéky regionálnych osobností. V tomto roku sa začalo vytváranie zemepisnej kartotéky obcí regiónu a v roku 1996 kartotéky regionálnych osobností. V budúcom období vzhľadom k personálnemu obsadeniu úseku sa neplánuje jeho činnosť podstatne rozšíriť. Na celú činnosť úseku negatívne vplýval fakt, že donedávna sa celá edičná a publikačná činnosť vykonávala ručne. Takto spracované materiály sa prepisovali na počítači pomocou softvéru T 602.

Mgr. Katarína Petrová

Bibliografická činnosť v rokoch 1969 – 1988

Na úroveň Okresnej knižnice v pravom slova zmysle bola knižnica postavená až v roku 1960 po novom územnosprávnom členení. V roku 1960 len ťažko mohla Okresná knižnica plniť všetky úlohy, ktoré jej vyplývali zo zákona č. 53/1959 Zb., nakoľko mala iba troch pracovníkov. V roku 1966 prejedнала Rada Okresného národného výboru: „Plán rozvoja knižníc osvetového charakteru v okrese Galanta na roky 1966 – 1970“. Tento vychádzal zo súčasných potrieb rozvoja knižníc v okrese. Mimoriadna pozornosť v ňom bola venovaná rozvoju Okresnej knižnice v Galante, nakoľko vzhľadom na ďalší rozvoj knižníc táto začala plniť funkciu ústrednej knižnice pre celú sústavu knižníc v okrese. Nadriadené orgány i vedenie knižnice tu stálo pred vážnym problémom, pretože knižnica v tom čase patrila medzi najhoršie umiestnené a personálne obsadené na Slovensku. Knižnica sa nachádzala v jednej miestnosti 13 x 5 m. Situácia sa podstatnejšie zlepšila v roku 1970, kedy bola knižnica presťahovaná do priestorov galantského kaštieľa, kde mala k dispozícii šesť miestností a v roku 1972 získala jednu ďalšiu.

V auguste roku 1973 sa knižnica presťahovala do súčasných priestorov a v roku 1986 získala v terajšom Dome Matice slovenskej priestory pre výpožičné oddelenie pre mládež. Možno konštatovať, že v tomto období už boli vytvorené všetky predpoklady k tomu, aby knižnica plnila úlohy a poslanie, ktoré jej ukladal knižničný zákon a tiež štatút knižnice, podľa ktorého plnila funkciu:

- okresnej knižnice
- mestskej knižnice pre sídlo okresu

Aby knižnica mohla zodpovedne naplňovať spomínané funkcie, bolo nutné pristúpiť k vytváraniu spoľahlivého informačného aparátu primárneho i sekundárneho. Vlastný fond a informácie o ňom prostredníctvom katalógov však nepokrývali dodatočné potreby našich používateľov, a preto bolo nutné venovať pozornosť tiež bibliografickej činnosti knižnice. V čase vzniku okresných knižníc (1951) bola bibliografická gramotnosť knihovníkov aj čitateľov nízka.

Takýto stav zotrval temer jedno desaťročie nechcem zovšeobecňovať, ale v našej knižnici bol v tomto smere stav neuspokojivý. Od roku 1960 do roku 1969 suplovali úlohy bibliografov metódičky príležitostným vydávaním odporúčajúcich zoznamov kníh na určité témy, prípadne kurčítym výročiam a udalostiam. Na poskytovanie bibliograficko-informačných služieb sa samozrejme podieľali aj ostatní pracovníci knižnice. Čiastočný obrat k lepšiemu nastal v roku 1969, kedy bola do knižnice prijatá nová pracovníčka s vysokoškolským vzdelaním. Táto bola poverená vedením metodického oddelenia a úseku bibliografie. O existencii samostatného bibliografického oddelenia v našej knižnici nemožno vôbec hovoriť, nakoľko bibliografickú činnosť až do apríla 1995 vykonával jeden pracovník.

V okrese bolo niekoľko inštitúcií, ktoré v určitom smere zabezpečovali regionálny výskum. Zhromažďovanie regionálnej literatúry a jej bibliografické spracovanie by sa malo stať doménou knižníc v regióne, v prvom rade knižníc okresných. Túto skutočnosť si uvedomila i naša pracovníčka. A preto obrat k lepšiemu na úseku bibliografickej činnosti datujeme práve v roku 1969 - 1970.

K tomu, aby knižnica mohla plniť funkciu spoľahlivého informačného strediska nestačili už iba katalógy knižnice, ale bolo nutné pristúpiť i k vytváraniu celého radu kartoték, pomocou ktorých mohli byť podávané informácie rôzneho druhu. Na vytváraní týchto sa podieľala pracovníčka bibliografie a od roku 1972 i pracovníci oddelenia politickej literatúry, ktorí sa tiež podieľali na bibliografickej činnosti knižnice okrem vytvárania kartoték tiež vydávaním rôznych bibliografií, bibliografických letákov a spravodajov v súlade s náplňou a funkciami oddelenia. Tieto kartotéky boli po roku 1989 zrušené.

Na úseku bibliografie sa pristúpilo k vytváraniu bibliograficko-informačného aparátu úseku ako som už spomínala v roku 1970. Ako prvá bola vytvorená Kartotéka knihovníckej literatúry, bibliografie a metodických materiálov. V tejto kartotéke je spracovaná príručná

knižnica referátu metodiky a úseku bibliografie - obsahovú náplň tvorí knihovnícka literatúra, bibliografie a rôzne metodické materiály. Vytvára sa menná a systematická kartotéka.

V roku 1975 začalo vytváranie v poradí druhej kartotéky, bola to Kartotéka regionálnych knihovníckych tlačí. Obsahovú náplň kartotéky tvoria materiály vydané našou knižnicou, štatistické prehľady o činnosti knižníc, metodické materiály, bibliografie vydávané knižnicou a pod. Kartotéka je usporiadaná podľa rokov, v rámci rokov abecedne podľa autorov.

Ako som už spomenula zhromažďovanie a spracovanie regionálnej literatúry je doménou okresných knižníc, a preto mal túto skutočnosť na zreteli i úsek bibliografie. S jej zhromažďovaním a dopĺňovaním začala spomínaná pracovníčka hneď po svojom nástupe do knižnice. V roku 1975 vypracovala Výhl'adovú plán bibliografickej činnosti okresnej knižnice na roky 1976 - 1980, na základe ktorého sa potom riadila v spomínaných rokoch činnosť úseku.

V roku 1976 sa vytvorila v poradí tretia kartotéka -kartotéka regionálnych periodík. Obsahovú náplň kartotéky tvorili záznamy o vychádzajúcich regionálnych periodikách - okresných, závodných, školských. Záznamy v kartotéke sú usporiadané abecedne podľa názvu periodika.

Popri vytváraní bibliograficko-informačného aparátu knižnice sa samozrejme nezabúdalo ani na edičnú činnosť. V tomto období bol spracovaný rad bibliografických materiálov. Za zmienku stojí, že v roku 1972 bola spracovaná a vydaná Bibliografia regionálnej literatúry nachádzajúcej sa vo fonde Okresnej knižnice v Galante (Anna Jonášová).

V roku 1981 úsek bibliografie doplnil svoj informačný aparát o dve kartotéky: Kartotéka významných osobností a udalostí a Kartotéka nositeľov vyznamenaní.

V prvej zo spomínaných kartoték sa nachádzajú záznamy o osobnostiach a udalostiach viažucich sa svojim pôsobením, konaním a podobne k okresu Galanta v minulosti i súčasnosti. Záznamy sa

vyhotovovali i v súčasnosti, vyhotovujú sa na základe excerpovaných článkov z rôznych periodík, publikácií a encyklopédií potrebné údaje. Kartotéka usporiadaná abecedne podľa mena osobnosti a názvu udalostí. Záznam obsahuje tieto údaje: meno osobnosti, rok narodenia - úmrtia, povolanie, štúdiá, tvorbu, pramene (z ktorých bolo čerpané pri tvorbe záznamu).

Kartotéka nositeľov vyznamenaní obsahuje záznamy o udelených vyznamenaníach jednotlivcom v rámci všetkých rezortov národného hospodárstva v okrese Galanta. Záznamy sú členené na: štátne vyznamenania a rezortné vyznamenania. V rámci skupín sú záznamy usporiadané podľa mena držiteľa vyznamenania abecedne. Záznam obsahuje: meno držiteľa vyznamenania, titul, povolanie, pracovné zaradenie, udelené vyznamenanie - rok udelenia, za čo bolo vyznamenanie udelené.

V tom istom roku sa začala vytvárať i kartotéka Regionálna tlač - periodiká. V tejto kartotéke sú spracované články okresných novín „Vít'azná cesta“. Zo spracovaných článkov sa vytvárala: autorská menná kartotéka, systematická kartotéka, topograficko - predmetová kartotéka.

Okrem vytvárania kartoték v lístkovej podobe začalo sa pracovať v roku 1983 tiež pomocou výstrižkovej služby PIS. Z priestorových dôvodov sa však po niekoľkých rokoch odoberanie výstrižkov pozastavilo.

V osemdesiatych rokoch sa činnosť úseku bibliografie riadila Úpravou Ministerstva kultúry SSR pre koordináciu bibliografickej činnosti v SSR č. MK 9676/80-31, tiež z Plánu bibliografickej činnosti na roky 1986 - 1990.

Popri budovaní bibliograficko - informačného aparátu úseku sa samozrejme v už spomínaných rokoch nezabúdalo ani na edičnú činnosť. Bol spracovaný a vydaný celý rad regionálnych bibliografií: Košúty 1931 - 1976 (zborník štúdií, spomienok a materiálov o košútskych udalostiach), Od volieb do volieb. Plnenie volebného programu v okrese Galanta na stránkach novín a časopisov 1971 -1975.

Rovnaká bibliografia bola spracovaná a vydaná v roku 1981 za roky 1976 - 1981 a v roku 1986 za roky 1981 - 1986, „My neustúpime ... „Regionálna bibliografia k 40. výročiu protifašistickej manifestácie ľudu južného Slovenska v Trnenci nad Váhom (1978). Autorkou všetkých spomínaných materiálov je PhDr. Anna Jónasová.

V roku 1987 začal úsek bibliografie vydávať ročenku Okres Galanta v tlači. Články z novín a časopisov. Regionálna bibliografia. Vydávanie tejto realizujeme už desať rokov. V roku 1988 bol spracovaný tiež 1. ročník regionálnej bibliografie: Okres Galanta v tlači. Neperiodické publikácie o regióne za roky 1986 - 1995.

Za zmienku tiež stojí bibliografia o významnom hudobnom skladateľovi Zoltánovi Kodályovi, ktorá vyšla prvýkrát v roku 1969 (zost. Marta Brezinová), druhýkrát v roku 1982 pod názvom Hudba patrí všetkým. Zoltán Kodály a Slovensko. Personálna bibliografia (zost. Anna Jónasová) a v roku 1992 ju po doplnení vydala v maďarskej verzii Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár v Gyori. Okrem spomínaných regionálnych bibliografií bol vydaný samozrejme rad ďalších, ako napr. personálna bibliografia regionálnych spisovateľov Jána Navrátila, Petra Andrušku, Jána Johanidesa. Tak ako v minulosti i v súčasnosti je na úseku bibliografie v našej knižnici hlavný dôvod kladený na:

*koordináciu a kooperáciu bibliografickej činnosti:

*regionálnu bibliografiu:

- **úsek akvizície** - zabezpečenie regionálnych periodík a drobných tlačí podnikov a inštitúcií v územnom obvode okresu a v spolupráci s úsekom dopĺňovania fondov zabezpečiť i dopĺňovanie monografických publikácií.
- **úsek spracovania** - priebežné spracovávanie ústredných novín a časopisov, regionálnych periodík a vlastného knihovníckeho časopisu, evidencia a spracovanie získaných regionálnych dokumentov.
- edičnú činnosť úseku bibliografie: vydávanie súbežnej regionálnej registrujúcej bibliografie Okres Galanta v tlači - periodiká i neperiodické publikácie

- na základe požiadaviek používateľov vypracovávať rešerše,
- vydávať bibliografie - personálne, odporúčajúce, bibliografické letáky pri rôznych príležitostiach.

Činnosť úseku bibliografie v našej knižnici bola poznamenaná častými výpadkami pracovníčky a výmenou pracovníkov. Príchodom pracovníčky Anny Jónásovej, ktorá v roku 1969 nastúpila do funkcie vedúcej metodického oddelenia sa sčasti vyriešil tento problém. Podľa náplne práce sa mala popri metodickej starostlivosti o knižnice JSK v okrese, podieľať aj na spracúvaní a vydávaní metodických a bibliografických materiálov a svoju pozornosť zameriavať aj na prácu s regionálnou literatúrou. Nastalo obdobie spoznávania regiónu v jeho historických, spoločenských, politických a kultúrnych súvislostiach, nevyhnutný bol prieskum primárnej a sekundárnej informačnej základne, hlavne SNB a katalógov ústredných knižníc. Nasledovali pokusy o retrospektívnu akvizíciu regionalík (originálov a kópií), hľadanie možných spolupracovníkov a napokon prvé edičné pokusy. Treba podotknúť, že v okrese nebola v tomto smere žiadna inštitucionálna tradícia, žiadne dokumentové zázemie, nebola ani výrazná ochota alebo vedomie o potrebnosti takejto práce pre región. V okrese nepracovala väčšia odborná alebo vedecká knižnica. Okresné vlastivedné múzeum vzniklo až v roku 1969 a svoje fondy, včítane literatúry, budovalo od nuly. V meste sa písala kronika. Niekoľko súkromných regionálnych historikov si svoje poznatky chránilo ako oko v hlave; neboli ochotní pristúpiť na inštitucionálnu spoluprácu. V rovnakej pozícii bol aj archív: nemal spracované fondy a jeho základný inventár sa orientoval najmä na dokumenty od roku 1918 s akcentom na históriu robotníckeho hnutia. Ako budeme ďalej vidieť, táto spoločenská objednávka obsahovo poznačila činnosť kultúrnych zariadení, OVM, knižnice i jej zložky - bibliografickej práce.

Okresná knižnica vždy zápasila s nedostatkom pracovníkov. Chýbali knihovníci na základných a pre chod knižnice rozhodujúcich postoch: akvizícia, katalogizácia a výpožičné služby. Nadstavbové

činnosti, medzi ktoré patrí aj bibliografia, neboli v tom čase nikdy obsadené na plný úväzok a o viacerých pracovníkoch na tomto úseku nemohlo byť ani reči. Bibliografická práca sa kumulovala s metodickou prácou na úseku kolektívnych foriem alebo s funkciou vedúcej odboru služieb. Prioritu mala tá druhá časť náplne práce. A popri tom sa v knižnici rekatalogizoval celý fond detskej literatúry, krásnej a odbornej literatúry pre dospelých, založil sa systematický katalóg. Pracovníčka mala na starosti metodické príručky, interné knihovnícke, bibliografické a metodické materiály. Vydávali sme metodické materiály, zintenzívnela publikačná činnosť v okresných a iných periodikách. Bibliografickej práci sa, popri iných úlohách, venovalo aj oddelenie politickej literatúry. Malo však špecifické zameranie ako vo výpožičnej, tak aj v informačno-bibliografickej práci. Preto bibliografická práca OLP fungovala viac-menej autonómne.

Akvizícia regionálnej literatúry bola náročná napriek tomu, že vydávanie periodík a ostatných miestnych tlačí podliehalo povolovaciemu procesu. Museli sme neustále sledovať vydávanie povolených titulov, oslovovať vydavateľov, žiadať od nich akýsi „okresný povinný výtlačok“. Kontakty s vydavateľmi a tlačiarňou zabezpečili prírastok regionalík vo fonde, dokompletizovali sme okresné noviny, získali sme staršie knižné publikácie. Zvlášť sa nám darilo v oblasti školských časopisov a publikácií, ktoré boli viazané na výročie podniku a inštitúcie. Regionálne bibliografické pracovisko bolo viac ako 10 rokov odborným patrónom redaktorov školských časopisov. Každoročne sme pre nich usporiadali semináre, vyhodnotenia besedy s redaktormi ústredných novín a časopisov.

V náplni práce bibliografky boli aj celookresné prieskumy bibliografickej a informačnej základne okresu. Nadviazali sme kontakty so strediskami VTEI v okrese a zabezpečili spoluprácu a výmenu vydávaných dokumentov (VTEI v Dusle Šala, Niklovej Huti, v OÚNZ). Zaviedli sme praktickú výuku knihovnícko-bibliografických znalostí v základných a stredných školách až po maturitné triedy. Na požiadanie sme spracovali rešerše a poskytovali sme konzultácie

čitateľom, laickej i odbornej verejnosti. Do tejto oblasti patrí aj niekoľkoročná tradícia literárnych súťaží (súťaže amatérskych autorov z okresu v próze a poézii) a vydávanie antológií najúspešnejších prác. V spájaní bibliografickej práce s formami kolektívneho pôsobenia na čitateľov sa azda najtransparentnejšie prejavovala neustála kumulácia funkcií a pracovných náplní u jednej pracovníčky.

Bibliografické pracovisko sa nikdy nesformovalo na oddelenie v takej podobe, aby pokrývalo všetky úlohy a požiadavky na bibliografickú prácu okresnej knižnice. Len s námahou sledovalo ústredne udávané tempo, zámery, ciele a zvyšujúce sa nároky na kvantitu i kvalitu bibliografickej práce. A to rovnako pokiaľ išlo o všeobecné bibliografie i pokiaľ išlo o regionálnu bibliografiu. Po konzultácii s BO MS sme sa sústredili na akvizíciu stým, že dokumenty sa sústredili na vydávanie bibliografií, ktoré reagovali viac-menej na miestnu spoločenskú objednávku. Prioritu mali personálne bibliografie. V tom období sme bibliograficky zmapovali najvýznamnejšie udalosti z dejín robotníckeho hnutia v okrese Galanta vydali sme bibliografie o udalostiach v Košútoch v roku 1931, v Trnovci nad Váhom v roku 1938; personálne bibliografie Štefana Majora, Františka Kubača, a iné.

Vzhľadom na už spomínanú kumuláciu práce bibliografky s kolektívnymi formami práce sme pre potreby čitateľských besied a konfederácií čitateľského hnutia žien, každoročne spracovali a vydali personálne bibliografie slovenských spisovateľov Ladislava Balleka, Jozefa Puškáša, Petra Glocku, Pavla Koyša, bibliografiu prekladateľskej činnosti Ivana Slimáka, Eleny Kriškovej. Nasledovali bibliografie Jána Navrátila a Petra Andrušku. Azda najväčší ohlas mala personálna bibliografia Hudba patrí všetkým. Zoltán Kodály a Galanta (1982), ktorá s odstupom 10 rokov vyšla doplnená v Župnej knižnici v Győri (1992). Naopak vlnu nevôle vyvolalo vydanie bibliografie s regionálnou ekologickou problematikou: Zdroje života.

Táto bibliografia, so značnou textovou časťou, poukazovala na zdroje a následky znečistenia životného prostredia v okrese Galanta.

Deficit v spracovaní súbežnej regionálnej bibliografie (články o okrese) sme až do príchodu novej pracovníčky (0,5 úväzku) riešili kompromisom. Namiesto vyčerpávajúcej súbežnej bibliografie: Okres Galanta v tlači sme vydali v päťročných intervaloch 3 bibliografie: Od volieb do volieb. Bo to bibliografický preklad o základných vývojových trendoch v okrese a to nielen v oblasti národných výborov a štátnej správy v rokoch 1970- 1985.

Ambíciou pracovníčky OK bolo zapájať sa do mimoknižničných edičných aktivít a bibliograficky ovplyvňovať vznik a konečný vydateľský efekt. Bibliograficky boli dokompletizované publikácie k výročiu Fotoklubu MsKS v Galante a ďalšie publikácie. Skryté bibliografie k jednotlivým kapitolám historickej publikácie o Galante k 750. výročiu prvej písomnej zmienky o meste tvoria významný informačný základ k histórii Galanty a jej okolia.

Na záver niekoľko osobných poznámok: Toto obzretie sa na vlastnú bibliografickú prácu nie je štatistickým ani komplexným rozborom. Je poznačené subjektívnymi hodnotami, kritériami, aj keď si uvedomujem, že mi neprichodí hodnotiť, či známkovať vlastnú prácu.

Moja cesta bibliografky v okresnej knižnici bola často plná pochybností o faktickom dopade môjho úsilia v spoločenskej klíme toho obdobia. Výsledky boli často limitované mnohými, často málo odbornými okolnosťami. Nevyhla som sa živelnosti a nekonceptnosti. Niekedy som preferovala svoju úlohu: presvedčiť okolie o intelektuálnej a praktickej potrebe tejto práce a tým zabezpečiť lepšie personálne i priestorové podmienky pre výkon tak náročného odboru informačnej činnosti knižnice. Napriek tomu si myslím, že to bola dost významná etapa vo vývoji Okresnej knižnice v Galante, ktorá metodickou, akvizičnou, výpožičnou a v neposlednej rade aj bibliografickou prácou dokázala takmer 20 rokov svoju životaschopnosť a opodstatnenosť v sústave kultúrno-vzdelávacích

inštitúcií regiónu a čo je hlavné - vo svojom čitateľskom zázemí. Pocit osobnej spokojnosti, popri vedomí tvorivej práce prinášali momenty, keď si naše bibliografie dodatočne vyžiadali ústredné knižničné pracoviská, vedecké ústavy, alebo zahraničné spoločnosti, či národné knižnice.

Bibliografické prácu môjho bývalého pracoviska sledujem aj naďalej. Výsledky systematickej práce kolegýň sú evidentné, pokiaľ ide o kvalitu i objem, tvorivosť a odbornosť spracovania. Prajem kolegyniam vytrvalosť a radosť z každého nového regionalika, z každého nového záznamu, z každej vydannej bibliografie a z každého čitateľa, ktorému výsledok ich práce pomôže v jeho odbornej činnosti alebo pri štúdiu.

PhDr. Anna Jónášová

Oddelenie bibliografie a informácií dnes

Spoločensko-politické zmeny v r. 1989 sa odzrkadlili na ďalšej činnosti knižnice. Zrušením oddelenia politickej literatúry zanikol jeho bibliograficko-informačný aparát i jeho bibliografická činnosť. V tomto období pracovala na bibliografii jedna pracovníčka na skrátenej úväzok. Zameriavala sa hlavne na zostavovanie regionálnych registrujúcich bibliografií Okres Galanta v tlači. Články z novín a časopisov a Neperiodické dokumenty a vydala personálnu bibliografiu spisovateľa Jána Johanidesa.

Roku 1991 došlo na základe nového organizačného poriadku knižnice k zlúčeniu úseku bibliografie s úsekom dopĺňovania, spracovania fondov do oddelenia knižnično-informačných fondov.

Rozvoj bibliografickej činnosti nastal príchodom ďalšej pracovníčky: zintenzívnila sa edičná činnosť, dopĺňovanie a spracovanie regionálnej literatúry, prehodntili sme aktuálnosť

regionálnych kartoték, dôraz bol kladený na spracovanie personálnych i odborných bibliografií a bibliografických letákov. Svoju činnosť sme prezentovali aj výstavkami edičnej činnosti knižnice a výstavkami noviniek z regionálnej literatúry.

V súčasnosti sa nachádzajú na oddelení katalógy regionálnej literatúry a príručnej knižnice knihovníckej literatúry, kartotéky regionálnych článkov za roky 1981-1986, regionálnych novín a časopisov, regionálnych rešerší, významných osobností okresu Galanta a topografická kartotéka regionálnej literatúry. Z bibliografií by som spomenula personálne bibliografie regionálnych osobností Svetoslava Veigla, Jána Majku, Júliusa Lőrinczaa, Františka Keszeliho, Petra Andrušku, Rudolfa Čižmárika, Vojtecha Michálika, z odborných bibliografií bibliografie k dejinám miest Galanty s Sládkovičova, bibliografiu k 25. ročnej činnosti astronomického kabinetu, k 25. ročnej činnosti Fotoklubu v Galante, k 30. ročnej činnosti vlastivedného múzea, bibliografiu knihovníctva okresu, súpis regionálnych novín a časopisov, biografický slovník Kalendár výročí osobností okresu Galanta ai. Celkovú edičnú činnosť knižnice i oddelenia bibliografie a informatiky prezentuje Súpis edičnej činnosti Galantskej knižnice (2001).

Prácu oddelenia značne uľahčuje počítačová technika. Od tohto roku budujeme elektronickú databázu regiočlánkov pomocou CDS/ISIS 3.08.

Judita Kontárová

Pracovníčky oddelenia:

Etela Czibulová 1988-2001

Helena Eliášová 1987-1988

Anna Jonášová 1969 - 1986
Judita Kontárová 1994 - 2001
Mária Pappová 2001

ÚSEK EKONOMICKO-TECHNICKEJ ČINNOSTI

Tento úsek patril pod oddelenie PaM Odboru kultúry ONV v Galante do roku 1965. Po nástupe Mikuláša Szatmára ako účtovníka (na pol úväzok účtovník, na pol úväzok knihovník novovytvoreného detského oddelenia, do roku 1969) prevzala knižnica osobnú agendu zamestnancov a dostala samostatný rozpočet. Ako administratívna sila pre okresnú knižnicu nastúpila Alžbeta Šidlíková v roku 1968 a pracovala na tomto úseku do roku 1977. Na jej miesto nastúpila pani Alžbeta Ivánová najprv ako administratívna pracovníčka neskôr ako administratívna pracovníčka - mzdová účtovníčka a po odchode Mikuláša Szatmára do starobného dôchodku ako ekonómka knižnice. Túto funkciu zastáva aj dnes. Na tomto oddelení sa ešte na krátku dobu ako pomocné administratívne pracovníčky pri nárazových prácach (zavedenie RMS - racionalizácia mzdovej sústavy) sa objavili ešte dve pracovníčky Agneša Molnárová Etela Schneiderová v roku 1978.

Okresná knižnica bola až do 31. 12. 1983 osobným úradom pre všetky knižnice v okrese. Ako prvé sa od nás oddelilo Sládkovičovo v roku 1984 s počtom pracovníkov 3. Druhá etapa bola v roku 1985, odčlenili sa knižnice: Pata, Šoporňa, Vlčany, Diakovce, Tešedíkovo, Kráľová nad Váhom. Tretia etapa od roku 1987: Jelka, Horné Saliby, Neded, Selice, Trnovec nad Váhom, Zemianske Sady a Kráľová pri Senci. Mestské knižnice Šaľa a Sereď prešli pod Mestské kultúrne strediská od 1. 1. 1991. Okresná knižnica v Galante bola delimitovaná do Dudvážskeho kultúrneho centra s názvom Dudvážska knižnica od 1.7.1996 s počtom pracovníkov 16. Knižnica stratila právnu subjektivitu a aj osobná agenda prešla do DKC. Právna subjektivita nám bola vrátená od 1. 4. 1999 aj osobná agenda prešla späť pod v tom

čase Dudvážsku knižnicu. V decembri roku 1999 sme potom knižnicu so súhlasom nadriadeného orgánu premenovali na Galantskú knižnicu.

Alžbeta Ivánová

Pracovníci úseku

Alžbeta Ivánová 1977-
Agneša Molnárová 1978
Mikuláš Szatmár 1966-1993
Alžbeta Šidlíková 1968-1977
Etela Schneiderová 1978

Vodiči osobného motorového vozidla

Miroslav Grell 1986-1988
Imrich Morovics 1989-1992
Štefan Szabó 1988-1989
František Zachar 1967-1986

Upratovačky

Jolana Csomorová 1970-1973
Matilda Gallová 1981-1982
Rozália Hipíková 1978-1980
Anna Mitnyíková 1982-1984
Helena Šerešová 1973-1978
Alžbeta Takácsová 1984-

Zoznam pracovníkov knižnice:

Zuzana Bakaová	1983 - 1985	
Mária Balkóciová	1973	
Mária Bondorová	1975 - 1976	
Marta Brezinová	1967 - 1992	
Katarína Bucseková	1970 - 1972	
Jolana Csomorová	1970 - 1973	
Etela Czibulová	1988 - 2001	
Gabriela Deáková	1978 - 1983	
Mária Dobročková	1974 - 1975	
Helena Eliášová	1987 - 1988	
Zuzana Fülöpová	1977 - 1980	
Alžbeta Galatová	1976 -	
Alžbeta Gallová	1954 - 1974	
Matilda Gallová	1981 - 1982	
Ivana Gálusová	1986 - 1995	2000-
Miroslav Grell	1986 - 1988	
Anna Grellová	1975 - 1977	
Rozália Hipíková	1978 - 1980	
Ľudmila Horváthová	1962 - 2000	
Pavol Hudák	1972 - 1996	
Alžbeta Ivánová	1977 -	
Anna Jonášová	1969 - 1988	1990-1994
Agáta Katonová	1999 -	
Irena Kissová	1969 - 1989	
Judita Kontárová	1979 -	
Andrea Kosinszká	1984 -	

Marta Kubová	1974 - 1979	
Ivona Kudácseková	1987 - 1988	
Jarmila Langová	1981 - 1982	
Róbert Mikovics	1995 - 1996	
Anna Mitnyíková	1982 - 1984	
Zora Molnárová	1972 - 1990	
Imrich Morovics	1989 - 1992	
Irena Orbanová	1964 - 1969	1980-1990
Júlia Pápayová	1975 - 1976	
Mária Pappová	2001 -	
Lívia Pavlovičová	1993 -	
Andrea Pethőová	1990 -	
Terézia Pethőová	1973 - 1986	
Katarína Petrová	1972 -	
Marián Popluhár	1983 - 1986	
Pavol Rohár	1967	
Štefan Szabó	1988 - 1989	
Terézia Szabová	1988 -	
Mikuláš Szatmár	1965 - 1993	
Helena Šerešová	1973 - 1978	
Alžbeta Šidlíková	1968 - 1977	
Milan Šimo	1960 - 1979	
Alžbeta Takácsová	1984 -	
Františka Takácsová	1979 - 1991	1999 -
Terézia Tóthová	1969 - 1977	
Rozália Vassová	1982 - 1985	
František Zachar	1967 - 1986	
Alžbeta Zámboová	1996 -	
Judita Zelmanová		
Eva Zsilleová	1989 - 1990	

Okrem menovaných boli ešte pracovníkmi knižnice v 50-tych rokoch p. Kerepeczky (prvý knihovník), p. Mináriková a p. Alžbeta Bogárová.

Táto publikácia bola vytlačená na recyklovateľnom papieri

Názov: 50 rokov Galantskej knižnice. 1951-2001

Zostavila: Judita Kontárová s kolektívom pracovníkov

Zodpovedná redaktorka: Mgr. Lívia Gabrišová, riaditeľka knižnice

Grafická úprava: Peter Kolek, Marek Koller

Vydala: Galantská knižnica

Rok: 2001

Tlač: Umelecká a reklamná agentúra GALA-ART

Náklad: 300 ks

Nepredajná publikácia

Publikácia vyšla s finančným príspevkom Mesta Galanta

